

Antonia Ciolac

TERMENI CULINARI STRĂINI ÎN ROMÂNĂ ACTUALĂ FOLOSIȚI ÎNTR-UN CORPUS *SCRIS* VS. *ORAL*

1. Într-un articol intitulat *Cuvinte de origine italiană într-un manuscris românesc din prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, acad. Gheorghe Chivu (1983) a luat în discuție termeni italieni dintr-o denumită „Carte de bucate”. Împrumuturi italiene, alături de alți termeni străini, în primul rând francezi, pătrund și astăzi în limbajul gastronomic al românei moderne (v. de ex. Dimitrescu 2009).

1.1. În contribuțiile noastre anterioare consacrate utilizării străinismelor culinare în româna actuală (v. Ciolac 2015a, 2015b, 2016a, 2016b), am încercat să arătăm că recurgerea la termeni de origine străină este impusă de abordarea unui subiect din sfera culinară, dar că ea depinde și de o serie de alți factori: a) gradul de specializare în domeniu a enunțatorului (scriptor/locutor); b) nivelul de pregătire a destinatarului; c) tipul de text ($\pm$ intens informativ), iar în cazul comunicării orale tipul contextului de comunicare (formal/semiformal). La acești factori se adaugă și un al patrulea: *canalul de comunicare (scris vs. oral)*. În legătură cu utilizarea în funcție de canalul de comunicare (scris vs. oral) a limbajelor profesionale de specialitate, M.T. Cabré (1998: 133) a relevat superioritatea comunicării scrise: „[...] les langues de spécialité donnent la priorité à l'écrit par rapport à l'oral [...]”. Compararea constatărilor pe care le-am făcut în contribuțiile anterioare privind cele două categorii de corpusuri (*scris vs. oral*) se impune aici atât pentru validarea, cât și pentru nuanțarea afirmației avansate de M.T. Cabré.

1.2. Se știe că din punct de vedere diacronic, în cadrul oricărei limbi naturale, codul verbal oral este primordial, iar cel scris este secundar. (Aceasta cu excepția variantei literare orale, care se dezvoltă, de regulă, pe baza variantei literare scrise a limbii, fiind așadar posterioară acesteia.¹) În ceea ce privește limbajele profesionale, se consideră (după cum sublinia și Cabré 1998: 133) că manifestarea în scris a acestora, prin nivelurile înalt și mediu, este prioritară, dar și primară sub aspect cronologic: în cazul terminologiilor de specialitate, textele scrise precedă de regulă folosirea orală a termenilor neologici², inclusiv în ceea ce privește neologismele de origine străină.

¹ Pentru limba română, v., de exemplu, Gheție (1982: 29): norma ortoepică prescriptivă a fost „sanționată oficial” abia în 1956, prin apariția dicționarului ortoepic (publicat de Institutul de Lingvistică din București, sub egida Academiei Române). Influența scrisului asupra oralului s-a manifestat în toate compartimentele românei literare orale, inclusiv în acela al foneticii, ortografia jucând adesea un rol esențial în constituirea regulilor ortoepice actuale (cf. Șuteu 1976).

² Aceasta cu excepția nivelului de jos, popular, al limbajelor profesionale, a cărui folosire este predominant orală.

Asemenea limbii naturale din care face parte, și poate, sub anumite aspecte, mai rapid decât aceasta, limbajele profesionale sunt supuse schimbării lingvistice. Însă, spre deosebire de schimbarea care are loc la nivelul limbii în ansamblul ei (prin apariția elementelor noi în exprimarea cotidiană orală și abia apoi prin pătrunderea acestora în varietatea literară standard scrisă), în cazul limbajelor profesionale terminologia de specialitate (inovată/împrumutată) apare *mai întâi în exprimarea scrisă*, abia apoi fiind preluată în comunicarea orală dintre specialiști, dintre aceștia și nespecialiști și chiar dintre nespecialiști. Prin urmare, pătrunderea străinismelor terminologice în limbajul gastronomiei românești (din motive precum contactul cu alte culturi, dorința de modernizare a terminologiei și de sincronizare a acesteia cu lexicul gastronomic internațional etc.) ține de fenomenul schimbării lingvistice și se petrece în primul rând în *textele scrise* ale rețetelor culinare.

2. CHESTIUNI DE INVENTAR ȘI DE DISTRIBUȚIE

2.1. O primă constatare, cu caracter general, referitoare la *inventar*, privește raportul dintre frecvența neonomimelor culinare de origine franceză și respectiv frecvența celor de origine italiană, în cadrul aceluiași corpus. Atât în ceea ce privește ansamblul materialului cercetat (texte scrise + orale), cât și corpusul scris vs. cel oral, termenii culinari de origine franceză sunt în mod evident mai numeroși decât cei de origine italiană, după cum rezultă din tabelul de mai jos.

	Excerptate în ansamblul corpusului	Comune materialului scris și celui oral	Excerptate numai în textele scrise	Excerptate numai în textele orale
Numărul neonomimelor de origine franceză ³	221	45	107	47
Numărul neonomimelor de origine italiană	120	30	67	21

Pe baza tabelului, constatăm că atât franțuzismele, cât și italianismele care apar numai în textele scrise sunt de peste două ori mai numeroase decât cele utilizate numai în textele orale⁴.

a) Am întâlnit așadar termeni (pe care i-am menționat și explicat în articolele anterioare) care apar atât în textele scrise, cât și în cele orale, precum: *antreuri* (< fr.), *bain-marie* (< fr.), *a blanșa* (< fr.), *a breza* (< fr.), *a brida* (< fr.), *consommé* (< fr.), *crème anglaise* (< fr.), *vol-au-vent* (< fr.) etc. sau: *carpaccio* (< it.), *al dente* (< it.), *bruschetta* (< it.), *bucatini* (< it.), *tagliatelle* (< it.), *tiramisù* (< it.) etc.

³ Nu ne referim aici și la numărul de utilizări în corpus ale unuia și aceluiași termen (de ex. de câte ori este folosit substantivul *blanquette*), ci numai la numărul de termeni distincți utilizați.

⁴ Trebuie să recunoaștem totuși că între corpusul nostru scris (= cărți de bucate) și cel oral (interacțiuni teledifuzate) există o anumită asimetrie, ceea ce ar putea explica într-o anumită măsură diferența mare de inventar menționată.

b) Dintre străinismele care figurează numai în materialul scris menționăm: *amuse-gueule* (< fr.), *cochilaje* (< fr. *coquillages*), *coulis* (*de zmeură*) (< fr.), *cuventură* (*de ciocolată*) (< fr.), *a se repauza* (*aluatul*) (< fr.), *tronson* (*de pește prăjit*) (< fr. ‘felie’) etc. sau: *agnoli* (< it. ‘tip de colțunași’), *antipasto* (< it. ‘aperitiv’), *arista* (< it. ‘file de porc’), *calzoni* < it. ‘plăcințele de tip portofel, cu diferite umpluturi’), *cappellini* (< it. ‘paste lungi, fine’), *sorbetto* (< it. ‘preparat de cofetărie necongelat în întregime, cu consistență semidensă’) etc.

Neutilizarea în textele orale a acestor neologisme și a altora folosite numai în scris se poate datora, pe lângă diferența de conținut a textelor, unor factori precum: dificultatea de pronunțare a formei străine (v. *bœuf à la bourguignonne*), preferința locutorului pentru sinonimul românesc (total sau parțial), mai ușor decodabil de către nespecialiști (v. *se deglasează cu vin* – text scris vs. *se stinge cu vin* – text oral; *se trampează blatul* – text scris vs. *se înmoaie blatu’* – text oral), dorința locutorului de a evita sinonimii supărătoare pentru neprofesioniști (*bombă cu ciocolată* < fr. *bombe glacée* ‘înghețată conică sau piramidală’; *farsă* < fr. *farce* ‘umplutură’; *papiotă de miel* < fr. *papillote* ‘legume/carne înfășurate în hârtie de aluminiu/cerată și pregătite la cuptor/aburi’; etc.).

c) Alte franțuzisme și italianisme (mult mai puține la număr) au fost utilizate numai în textele orale: (*friptură*) *au bleu* loc. adj. (< fr. ‘carne friptă numai parțial, semicrudă’), *biscuit* (*de tort*) s. (< fr. ‘blat de tort’), (*miez*) *culant* adj. (< fr. ‘miez de ciocolată moale, care curge’), *fondant* s. (< fr. ‘produs de cofetărie’), *mule* s.pl. (< fr. ‘scoici’), *Saint-Jacques* s. (< fr. ‘tip de moluscă’) etc. sau: *farfalle* s. (< it. ‘paste pentru supă’), *linguini/-e* s. (< it. ‘spaghete mai late’), *radicchio* s. (< it. ‘cicoare’), *zucchini* s. (< it. ‘tip de dovlecel’) etc.

Tot legat de chestiuni de inventar, trebuie să menționăm frecvența relativ mult mai mare în scris (aproape de 2,5 ori față de ocurențele orale) a neologimelor de origine franceză care au dezvoltat familii de cuvinte prin sufixare și/sau prefixare. După cum am precizat în articolele anterioare, baza derivării o constituie verbul preluat din limba franceză (în general de grupa I sau a II-a, cu excepția verbului fr. *confire* – gr. a III-a): *a barda, bardare*; *a blanșa, blanșare*; *a brida, bridare/a debrida, debridare*; *a confia, confiat, confiere, confit* (*de găscă*); *a degresa, degresare, degresaj*; *napa, napare, napaj*; *sota, sotare, sote*; etc. Atât în scris, cât și la oral am întâlnit însă și o situație în care baza inițială a derivării o constituie nu verbul, ci un substantiv împrumutat din limba franceză: *file* (< fr. *filet*), *fileta, filetare*!! În ceea ce privește italianismele, singurul termen care (prin sufixare) a dezvoltat un derivat în textele orale este substantivul *pizza*: *pizzar, pizzer*.

2.2. Prezentăm **distribuția** străinismelor în textele scrise/orale în funcție de clasa gramaticală căreia îi aparțin.

– Franțuzismele culinare care apar în textele *scrise* se repartizează în 118 substantive și locuțiuni substantivale⁵ (*cassoulet, civet, coq au vin, coulis de zmeură* etc.), 5 adjective/participii cu valoare adjectivală (*brisé* în *aluat brisé, clară* în *supă clară, frisée* în *andivă frisée* etc.), 3 adverbe/locuțiuni adverbiale (*a tăia julien, a fierbe à brun* etc.) și 26 verbe (v. *supra*).// În textele *orale*, franțuzismele se distribuie în 62 substantive/locuțiuni substantivale (*balotină, brioșă, crème fraîche* etc.), 9 adjective/participii adjectivale (*carne au bleu, miez coulant, gust fructat, cartofi natyr, rasol rosé* etc.), 19 verbe (toate de conjugarea I: *a imersa, a marina* etc., v. și *supra*) și 2 adverbe. Remarcăm că, în exprimarea orală, numărul adjectivelor este mai mare decât în textele scrise, dovedind că interacțiunile sunt mai încărcate de subiectivitate.

– 95 dintre cei 97 de termeni culinari de origine italiană care apar în textele *scrise* sunt substantive sau locuțiuni substantivale. Am întâlnit numai 2 termeni care pot fi (în funcție de utilizarea lor în frază) locuțiuni adjectivale/adverbiale (*al dente; alla siciliana*).// 50 dintre cele 51 de italianisme utilizate în corpusul *oral* sunt substantive. Niciun italianism culinar scris/oral nu aparține clasei verbelor. Așadar, în ceea ce privește clasa gramaticală în care sunt distribuite neologismele de origine italiană, nu am înregistrat nicio diferență între exprimarea scrisă și cea orală.

	Substantive/locuțiuni substantivale	Adjective/locuțiuni adjectivale	Verbe	Adverbe/locuțiuni adverbiale
Franțuzisme – scris:	118 → 77,6%	5 → 3,28%	26→17,1%	3→1,97%
– oral:	62 → 67,39%	9 → 9,78%	19→20,65%	2 →2,17%
Italianisme – scris:	95 → 97,9%	1 → 1,03%	–	1→ 1,03%
– oral:	50 → 98,03%	1 → 1,96%	–	–

3. CHESTIUNI PRIVIND PRELUAREA ȘI ADAPTAREA GRAFICĂ/FONETICĂ ȘI MORFOSINTACTICĂ

3.1. Din punct de vedere *grafic* (în codul scris) și *fonetic* (în codul oral), ezitățile și tatonările sunt numeroase în corpus, rezultând o serie de dublete (uneori triplete), adesea derutante pentru destinatarul textelor.

⁵ Terminologii clasifică termenii profesionali în funcție de structura acestora în: termeni *simpli* și, respectiv, termeni *complexi* (v. și Cabré 1998: 155–156). Aceștia din urmă înglobează și *sintagmele*, numite adesea *sinapsii*. Referitor la sintagmele terminologice substantivale, M.-T. Cabré (1998: 156) precizează: „il arrive que la forme d'un terme syntagmatique coïncide avec celle de sa propre description”; iar în nota 27 (p. 227) aceeași autoare menționează: „Les syntagmes prépositionnels avec valeur adjectivale ou adverbiale sont appelés *des locutions* dans la plupart des travaux terminologiques”. Tot *locuțiuni* am numit aici și singele substantivale din corpusul analizat.

1) În corpusul *scris* am întâlnit cel puțin trei modalități de utilizare a împrumuturilor terminologice culinare din limbile franceză și italiană:

a) Folosirea împrumutului cu *preluarea exactă a grafiei din limba de origine* (chiar dacă uneori această formă este afectată de mici greșeli de ortografie) în termenii pe care terminologiile îi numesc *xenisme* (v. Cabré 1998: 228.). Îi vom numi aici *xenisme grafice*. Franțuzisme: *assiette anglaise, bain-marie, bœuf à la bourguignonne, bouillabaisse/bouillabaise, chaud-froid, choucroute, foie gras, fumet/fumę, herbes à tortue, mille-feuilles, persillade, petits beurre, ratatouille, vermillon* etc.// Italianisme: *acquacotta, broccoli, calzoni, gnocchi, panna cotta, ribollita, zuppa inglese* etc.

b) Românzarea scrierii termenului cu păstrarea *parțială a grafiei originare*: Franțuzisme: *buchet garni* < fr. *bouquet garni*; *fleron* < fr. *fleuron*; *jigot* < fr. *gigot*; *nugat* < fr. *nougat*; *potofeu* < fr. *pot-au-feu*; *ragut* și *ragu* < fr. *ragoût* etc.// Termenii italieni sunt mai puțin reprezentați aici; dintre aceștia: *rizoto* < it. *risotto*.

c) *Adaptarea integrală a grafiei la română*. Franțuzisme: *anșoa*; *antreuri*; *beșamel* < fr. *béchamel*; *cochilaje* < fr. pl. *coquillages*; *crochete* < fr. pl. *croquettes*; *liezon* < fr. *liaison*; *șarlotă* dar și *charlotă* < fr. *charlotte*; *șodou* < fr. *chaudeau*; (aluat de) *șu* dar și *chou(x)* etc. În cazul italianismelor, datorită apropierii mai mari a ortografiei românei de aceea a italienei, românzarea grafică este adesea mai puțin vizibilă. Am întâlnit totuși: *lazane* dar și *lasagne* < it. *lasagna*; *proșiuto* dar și *prosciuto* < it. *prosciutto*.

2) În corpusul *oral* devine evidentă problema *rostirii* termenilor împrumutați, preluați de către locutor pe baza textelor scrise (chiar dacă imitarea altor pronunțări orale nu este exclusă). Pot fi întâmpinate dificultăți datorate necunoașterii de către locutor a ortografiei cuvântului scris din limba sursă ori necunoașterii pronunțării originare, dar și existenței unor diferențe fonetice marcante între limba sursă și limba țintă. Apare problema echivalării în rostire a sunetelor străine (franceze/italiene) care nu figurează în varianta literară orală românească (vocalele deschise italiene și franceze nu au fost preluate de locutorii înregistrați, ele fiind absente din româna literară). Iată câteva adaptări (echivalări) ale altor sunete în corpusul românesc: vocalele franceze nazale de regulă denazalizate (*crème anglaise* {crem angle}⁶; *mange-tout*⁷ {maņj tu}; *bain-marie* {ben mari}; *consommé* {cõsõme}); vocala franceză rotunjită [y] este pronunțată în general ca [u]⁸: *duxel, fondu, julien, crêpe Suzette*; *cartofi natur*; semivocala franceză [ɥ] este echivalată cu hiatul [ui]: {tu-il} (< fr. *tuile* [tɥil]) în *tuile de becăn* ‘bucată de șuncă de formă dreptunghiulară’; consoanei muiate [ɲ] din franceză și italiană, notată cu -gn-, îi corespunde n + semivocala yod + vocală: fr. *champignon* {șampiniõn}; it. *gnocchi* {niõki}; it. (*spaghetti*)

⁶ Notăm pronunțarea locutorului cu grafia românească între paranteze acolade.

⁷ Este o varietate de mazăre.

⁸ Pronunțarea lui [y] ca [u] este încă o dovadă a faptului că forma scrisă este anterioară celei orale în terminologia profesională. Totuși, se cuvine să menționăm că vocalele [œ, ø] au fost menținute ca atare în termeni ca *au bleu* sau *sauce meunière*.

bolognese {*bolonjeze*}; consoana muiată [l] din italiană, reprezentată prin grupul de litere -gl-, este rostită ca l+ yod/e semivocalic + vocală: *tagliatelle* {*taliatele/ talăatele*}.

3.2. Din punct de vedere *morfosintactic* am constatat numai câteva mici diferențe între scris și oral în ceea ce privește selectarea categoriei genului de către termenii substantivali simpli (derivați sau compuși) și de către sintagmele terminologice (pe care le-am numit aici locuțiuni substantivale). Singura distincție notabilă sub acest aspect este faptul că în exprimarea orală, spre deosebire de corpusul scris, genul termenilor este uneori oscilant, iar situațiile care constituie excepții cu forme alternative sunt mai numeroase (pentru morfologie lexicală, v. și Neț 2014). În corpusul scris/oral francez, observăm următoarele:

a) substantivele care în limba sursă au genul *feminin* își păstrează genul gramatical în limbajul profesional românesc, cu câteva excepții, care (în ambele coduri) devin neutre: *antreu, antreuri* s.n. (< fr. s.f. *entrée*); *escalop, -uri* s.n. (< fr. s.f. *escalope*); *piure, -uri* s.n. (< fr. s.f. *purée*); *sos, -uri* s.n. (< fr. s.f. *sauce*); acestora li se adaugă, dar numai pentru corpusul oral, termenii: *bernez* s.n. (< fr. *béarnaise* s.f. ‘tip de sos’); *duxel/duxeu, -uri* s.n. (< fr. *duxelles* s.f. ‘tocătură preparată din ciuperci, ceapă, hașmă’); *quiche țărănesc* s.n. (< fr. *quiche* s.f. ‘tip de plăcintă’); menționăm și locuțiunea *crème anglaise* s.f., care în textele orale alternează cu {*crem angle*}, articulat {*crem angleu*}, pl. {*crem angleuri, -le*} s.n. (< fr. *crème anglaise* s.f.);

b) o parte dintre substantivele care în limba franceză sunt *masculine* își păstrează genul atât în scris, cât și la oral; sunt termeni care nu comportă plural în română: *cassoulet, chateaubriand, chaud-froid, coq au vin, court-bouillon, fumet* etc.; ceilalți termeni francezi masculini dobândesc un plural feminin, devenind substantive neutre: *consommé, -uri; cruton, -oane; şu, -uri* etc.; mult mai rar, am întâlnit în corpusul oral termeni masculini care au adoptat genul feminin (*savarină* s.f. < fr. s.m. *savarin*) sau care oscilează între masculin și feminin în cursul comunicării: *bain-marie* s.m./ {*un ben mareu*} / {*un bai maren*} / {*o bei mari*} / {*o bel mari*};

c) câțiva termeni, nu foarte numeroși, apar numai cu forma de plural, cu precădere în exprimarea scrisă, fiind aproape exclusiv de genul feminin: *cochilaje, herbes à tortue, langues de chat* etc.

Termenii substantivali de origine italiană din corpus își păstrează, atât în textele scrise, cât și în cele orale, genul din limba sursă; un singur substantiv aparține categoriei numelor neutre (*tiramisù, -uri*).

Unele substantive simple, dar și câteva sintagme terminologice nominale au fost integrate în fraza orală la cazurile genitiv sau dativ: {*ben mareului*} (< fr. *bain-marie*); {*crep suzetei*} (< fr. *crêpe Suzette*); {*ratatuiului*} (< fr. *ratatouille*); {*sen jacului*} (< fr. *Saint-Jacques*); {*volovanului*} (< fr. *vol-au-vent*); {*carbonatei*} (< it. *carbonata* ‘carne de porc sărată, friptă la grătar’); {*niokilor*} (< it. *gnocco, occhi* ‘gălușcă’); {*peperoncinului*} (< it. *peperoncino* ‘ardei’); etc. Absente în scris, astfel de forme sunt o dovadă a libertății mai mari de exprimare în comunicarea orală.

4. CONCLUZII

Din cele de mai sus rezultă că, pe lângă factorii de care ne-am ocupat în contribuțiile anterioare, canalul de comunicare (*scris* vs. *oral*) influențează într-o anumită măsură utilizarea termenilor profesionali culinari de origine franceză și italiană în limba română. Astfel, cercetarea unor chestiuni de inventar și de distribuție a relevat că în textele *scrise* atât franțuzismele, cât și italienismele sunt de peste două ori mai numeroase decât în textele orale analizate. Tot în comunicarea *scrisă* sunt mult mai frecvente decât în textele orale franțuzismele care au dezvoltat familii de cuvinte prin derivare. În exprimarea *orală*, franțuzismele adjectivale sunt mai frecvente decât în scris, atestând o subiectivitate mai mare a locutorului în aceste texte. Xenismele *grafice* franceze (relativ frecvent utilizate în comunicarea scrisă) par să se integreze mai bine (decât cele italiene) în limbajul culinar românesc. În ceea ce privește preluarea și adaptarea morfosintactică a termenilor substantivali împrumutați din franceză și italiană, am constatat în textele *orale* un comportament oscilant mult mai evident și cu mai multe forme alternative (unele chiar aberante) decât în textele scrise analizate. Așadar, în ciuda a numeroase tatonări și incertitudini reflectate în corpusul scris, considerăm că putem susține și nuanța afirmația terminologilor privind faptul că limbajul scris profesional este primordial, fundamental și prioritar în raport cu cel oral: străinismele culinare orale pe care le-am analizat provin mai degrabă din cele scrise corespunzătoare, de care se îndepărtează adesea, prezentând forme alternative, uneori surprinzătoare.

BIBLIOGRAFIE

- Cabré, Maria Teresa (1998), *La terminologie. Théorie, méthode et applications*, Ottawa-Paris, Les Presses de l'Université d'Ottawa/ Armand Colin.
- Chivu, Gheorghe (1983), *Cuvinte de origine italiană într-un manuscris românesc din prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, în „Studii și cercetări lingvistice”, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, XXXIV, 4, pp. 341–346.
- Ciolac, Antonia (2015a), „Elemente lexicale italiene în cărți de bucate românești. O abordare socio-lingvistică”, în *Limba română*, LXIV, nr. 1, pp. 45–66.
- Ciolac, Antonia (2015b), „Din nou despre elemente lexicale franceze în cărți de bucate românești (I)”, în *Limba română*, nr. 3, LXIV, pp. 381–388.
- Ciolac, Antonia (2015c), „Din nou despre elemente lexicale franceze în cărți de bucate românești (II)”, în *Limba română*, Nr. 4, anul LXIV, 2015, pp. 515–523.
- Ciolac, Antonia (2016a), „«Străinisme» lexicale culinare în emisiuni teledifuzate românești (I)”, în *Limba română*, nr. 1, anul LXV, 2016, pp. 37–48.
- Ciolac, Antonia (2016b), „«Străinisme» lexicale culinare în emisiuni teledifuzate românești (II)”, în *Limba română*, nr. 3, anul LXV, 2016, pp. 399–407.
- Dimitrescu, Florica (2009), „Din semantica elementelor lexicale gastronomice de origine italiană în româna actuală”, în *Dacoromania*, nr. 2, serie nouă, XIV, Cluj-Napoca, pp. 107–127.
- Gheție, Ion (1982), *Introducere în studiul limbii române literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

- Neț, Mariana (2014), „Substantive formate cu sufixul verbal *-tură* în vocabularul culinar românesc”, în Marius Sala, Lucia Wald, Gheorghe Chivu (coord.), *Ion Coteanu. In memoriam*, București, Editura Universității București, pp. 313–325.
- Șuteu, Flora (1976), *Influența ortografiei asupra pronunțării literare românești*, București, Editura Academiei RSR.

TERMES CULINAIRES ÉTRANGERS EN ROUMAIN ACTUEL
UTILISÉS DANS UN CORPUS *ÉCRIT* VS. *ORAL*

(Résumé)

Nous nous sommes appuyée sur un corpus écrit (composé de livres de cuisine) et sur un corpus oral (constitué d'émissions de télévision à contenu gastronomique) et nous avons continué nos recherches antérieures concernant des termes culinaires empruntés par le roumain actuel au français et à l'italien. Nous nous sommes intéressée aux différences imposées à l'utilisation de ces termes par le facteur *canal de communication (écrit vs. oral)*. Nous avons pris en considération, selon la nature écrite ou orale du texte, quelques problèmes concernant l'inventaire et la distribution des francismes et des italiénismes, ainsi que des questions d'adaptation (graphique, phonétique et morphosyntaxique) au système du roumain. Le résultat de notre discussion pourrait constituer une preuve que la base fondamentale et primordiale du langage culinaire roumain en ce qui concerne les termes empruntés doit être cherchée en premier lieu dans la variété écrite de ce langage professionnel, malgré les hésitations et les tâtonnements que nous avons relevés dans l'ensemble du corpus analysé.

Cuvinte-cheie: canalul de comunicare scris vs. oral, străinisme, neonomie, xenisme, franțuzism, italianisme, limbaj profesional culinar.

Mots-clés: le canal de la communication écrit vs. oral, termes étrangers, néonymes, xénismes, francismes, italiénismes, langage professionnel culinaire.

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan–Alexandru Rosetti”
al Academiei Române, București, Calea 13 Septembrie nr. 13
antonia_ferihan@yahoo.com*